



## Paket Soal MIN 1 Trenggalek

|                 |                                         |
|-----------------|-----------------------------------------|
| Nama Paket Soal | : ASAT BAHASA JAWA KELAS 4 TA 2025/2026 |
| Materi          | : Bahasa Jawa                           |
| Target Kelas    | : MI Kelas 4                            |
| Jumlah Soal     | : 30                                    |

### 1. Cublak-Cublak Suweng

Cublak-cublak suweng  
Suwengé ting gelèntèr  
Mambu ketundhung gudèl  
Pak Empong léra-léré  
Sapa ngguyu ndhelikaké  
Sir, sir pong dhelé kopong  
Sir, sir pong dhelé kopong

Irah-irahan tembang dolanan ing dhuwur yaiku ... .

- A. Cublak-Cublak Suweng
- B. Gundhul Pacul
- C. Lir Ilir
- D. Padhang Bulan

### 2. Bocah-bocah kelas papat padha sinau babagan tembang dolanan ing sekolah. Bu Guru nerangake menawa tembang dolanan iku nduweni ciri-ciri kang khas. Contone, tetembungane utawa lirik lagune prasaja lan gampang dimangerteni bocah-bocah. Isine uga nyritakake kahanan saben dina utawa guyonan sing nyenengake. Mula, akeh bocah sing seneng nglaras tembang dolanan.

Ing ngisor iki titikane tembang dolanan, kajaba ... .

- A. lirik lagune prasaja lan gampang dimengerteni bocah-bocah
- B. cengkok utawa lagune angel
- C. isine nyritakake kahanan saben dina utawa guyonan sing nyenengake
- D. ditembangake sinambi dolanan

### 3. Dina Sabtu sore, Bima lan kanca-kancane dolanan ing plataran omah. Bima nembang "Gundhul-gundhul pacul, gembelengan". Tembang iki nduweni teges

kang jero, yaiku ngelingake yen dadi pemimpin kudu tanggung jawab.

Saka tembang Gundhul-Gundhul Pacul, ukara "gembelengan" kuwi tegese ... .

- A. ora ngati-ati
- B. ora gelem kerja
- C. ora tenanan anggone nggarap pegaweyan
- D. seneng ngece kancane

4.

### Aksara Legena

𑭑 𑭒 𑭓 𑭔 𑭕  
ha na ca ra ka

𑭖 𑭗 𑭘 𑭙 𑭚  
da ta sa wa la

𑭛 𑭜 𑭝 𑭞 𑭟  
pa dha ja ya nya

𑭠 𑭡 𑭢 𑭣 𑭤  
ma ga ba tha nga

| Sandhangan | Wujude | Ket. |
|------------|--------|------|
| Layar      | /      | _r   |
| Wignyan    | ꦗ      | _h   |
| Cecek      | ꦲ      | _ng  |

Esuk-esuk, bapak tindak menyang pasar. Bapak mundhut sega pecel lan iwak lele. Ing omah, adhiku seneng banget maca buku crita gajah. Kabeh padha rukun lan guyub nalika kumpul.

Tembung 'pasar' ing wacan dhuwur yen ditulis nganggo aksara Jawa sing bener yaiku ... .

- A. 𑭑𑭒
- B. 𑭑𑭒𑭓𑭔

C. ꦧꦩꦶꦗꦶꦤꦶꦁ

D. ꦧꦩꦶ

5.

| Sandhangan  | Wujude | Ket. |
|-------------|--------|------|
| Cakra       | ꦏꦿ     | _ra  |
| Cakra keret | ꦏꦿꦠ    | _rê  |
| Pengkal     | ꦥꦁꦏꦭ   | _ya  |

Wiwit esuk, Bima sregep sinau. Dheweke maca crita babagan sawijining prajurit kang gagah prakosa. Prajurit iku banjur dikirim menyang praja. Bima seneng banget crita kang ana prajurite.

Tembung 'prajurit' ing crita dhuwur menawa ditulis nganggo aksara Jawa, ing wiwitan nggunakake aksara ꦥ (pa) ditambah sandhangan ... .

A. ꦏꦿ

B. ꦏꦿꦠ

C. ꦥꦁꦏꦭ

D. ꦥꦁꦏꦭꦶꦪ

6.

Ing dina Minggu, Toni lan kanca-kancane padha dolan menyang sawah. Ing sawah, Toni weruh sawijining kewan kang lagi mangan suket. Kewan iku awake gedhe lan duwe sungu loro. Toni seneng banget nyawang kewan iku.

Tembung "duwe" iku yen ditulis aksara Jawa migunakake sandhangan swara ... .

A. suku lan taling

B. suku lan wulu

C. wulu lan pepet

D. wignyan lan taling

7. Dina Minggu esuk, Rina seneng banget amarga bisa dolanan karo kanca-kancane ing lapangan. Nalika lagi asyik dolanan bekel, bola kancane tiba ing kali. Kabeh padha bingung. Nanging, Rina cepet-cepet marani lan nulungi njupuk bola kasebut. Kanca-kancane padha ngacungi jempol. Rina pancen bocah sing entheng tangane.

Tembung entar "entheng tangane" ing crita ing dhuwur nduweni teges ... .

- A. sregep sinau
- B. seneng nulungi
- C. seneng ngganggu
- D. seneng njupuk

8. Wayahe riyaya, warga desa padha siyap-siyap. Bapak-bapak lan ibu-ibu nyambut gawe bebarengan. Ana sing nata gapura, ana sing masak, lan ana sing resik-resik omah. Kabeh katon guyub. Uripe warga desa tansah sayuk ....

Uripe warga desa tansah sayuk ... .

- A. rukun
- B. tentrem
- C. mulya
- D. kumpul

9. Ing sawijining dina, Bima lan Ratih lagi sinau basa Jawa. Bima takon, "Ratih, apa kowe ngerti tembung garba?" Ratih mesem lan mangsuli, "Tembung garba iku tembung loro utawa luwih sing digabung dadi siji lan diringkes. Contone, tembung 'jalma' lan 'utama' dadi 'jalmatama'. Uga ana liyane kaya 'saka' lan 'ing' dadi 'saking'." Bima dadi luwih paham yen basa Jawa iku pancen unik.

Saka panjelasan ing dhuwur, tembung garba sing nggabungake tembung 'purwa' lan 'adhi' yaiku ... .

- A. purwaha
- B. purwama

C. purwadhi

D. purwaja

10. Rio bocah sing kendel banget. Dheweke seneng nyoba-nyoba babagan sing mbebayani. Pakdhe wis bola-bali ngelingake, nanging Rio tetep wae ngeyel. Sawijining dina, Rio arep nyedhak sumur tuwa sing wis ora dienggo. Pakdhe enggal-enggal nyegah karo ngendika, "Rio, aja kaya kuthuk marani sunduk!" Rio dadi mikir, apa tegese unen-unen kuwi.

Saka crita ing dhuwur, unen-unen "kuthuk marani sunduk" tegese yaiku wong kang ... .

- A. tansah nurut pitutur wong tuwa
- B. seneng njelajah panggonan sing endah
- C. pinter anggone dolanan kewan ingon-ingon
- D. nggolek bebaya utawa cilaka

11. Bayu seneng banget karo tembang dolanan. Ing sekolah, Bu Guru ngajari nembang "Menthog-menthog". Bayu dadi ngerti yen tembang dolanan iku nduweni 'wirama' lan 'cakepan'. Bu Guru nerangake, 'Wirama' kuwi tegese laras utawa pocapan sing pas, kang nggawe tembang dadi kepenak dirungokake. Dene 'cakepan' iku larik-larik ukara sing dadi isine tembang.

Saka wacan ing dhuwur, tegese tembung 'wirama' lan 'cakepan' ing tembang dolanan kalebu babagan ... lan ... .

- A. Swara kang endah lan trep.
- B. Tembang kang disenengi bocah.
- C. Susunan ukara kang dadi isi.
- D. Dolanan kang ana ing plataran.

12. Ing sore sing cerah, Rina lan kanca-kancane dolanan ing plataran omah. Padha nembang "Cublak-cublak Suweng" kanthi riang gembira. Tembang dolanan iku pancen nyenengake, basane prasaja lan gampang dimangerteni. Irama musiké uga ora rumit, mula bocah-bocah gampang tiru. Tembang kasebut uga ngajak bocah-bocah obah lan jejogetan.

Ing wacan kasebut, tembang dolanan nduweni basa kang prasaja. Tembung "prasaja" nduweni teges ... .

A. Gampang dimangerteni.

B. Ora angel.

C. Angel diapalake.

D. Rumit.

13. Ing dina Minggu esuk, Rina lan kanca-kancané padha dolanan ing latar omah. Swasana katon rame lan ngguyub. Rina lan Doni nembang 'Gundhul-Gundhul Pacul' kanthi semangat. Tembang iki nyritakaké babagan pamimpin kang kudu nggawa amanah rakyat lan ora kena sembrana. Mula, kabeh kudu tansah eling marang pitutur luhur kang ana ing tembang dolanan.

Adhedhasar wacan lan pitutur luhur tembang 'Gundhul-Gundhul Pacul', babagan tegesé tembung 'ngguyub' lan 'amanah' bisa diandharaké kaya ing ngisor iki. Centhangen pernyataan kang trep!

A. Tegesé tembung 'ngguyub' yaiku rukun lan bebarengan nalika nglakoni samubarang.

B. Tembang 'Gundhul-Gundhul Pacul' mulangaké menawa pamimpin kudu nggawa amanah kanthi tanggung jawab.

C. Tembung 'sembrana' kuwi tegesé tumindak kang ati-ati lan tansah waspada.

D. Isi tembang dolanan iku lumrahé mung kanggo dolanan bocah cilik lan ora ana pitutur luhuré.

14. Dina Minggu esuk, Rina lan kanca-kancane kelompokan sinau maca lan nulis aksara Jawa. Aksara Jawa nduweni sandhangan kang cacahé ana telu, yaiku sandhangan swara, sandhangan panyigeg wanda, lan sandhangan wyanjana.



Gambar ing nduwur dumadi saka aksara Jawa legena lan sandhangan swara. Sandhangan swara kang ana ing gambar yaiku sandhangan ... lan sandhangan ... .

A. suku

B. pepet

C. wulu

D. taling

15.

ꦲ ꦲ ꦴ ꦴ ꦲ ꦲ  
ha na ca ra ka

ꦢ ꦠ ꦱ ꦱ ꦠ ꦠ  
da ta sa wa la

ꦥ ꦢ ꦲ ꦱ ꦱ ꦲ ꦲ  
pa dha ja ya nya

ꦩ ꦒ ꦠ ꦠ ꦲ ꦲ  
ma ga ba tha nga

|                  |   |   |   |   |
|------------------|---|---|---|---|
| Sandhangan swara |   |   |   |   |
| ꦲ                | ꦱ | ꦴ | ꦠ | ꦲ |
| i                | e | u | é | o |

Dina Minggu esuk, Rina lan Dani sinau aksara Jawa bebarengan. Bu Guru wis mulang carane nulis sandhangan swara. Sandhangan wulu kanggo swara 'i', sandhangan suku kanggo swara 'u', sandhangan taling kanggo swara 'e', sandhangan taling tarung kanggo swara 'o', lan sandhangan pepet kanggo swara 'e' kaya ing tembung 'sega'. Rina lan Dani padha nyoba nulis tembung-tembung kang ana sandhangan swarane. Kanca-kancane uga semangat melu sinau.

Adhedhasar crita ing dhuwur, ukara-ukara ing ngisor iki kang nggunakake aksara Jawa kanthi sandhangan swara kang trep yaiku ... . (pilihene rong wangsulane sing bener)

- A. ꦱꦱ
- B. ꦱꦲꦱꦱ
- C. ꦱꦱꦱꦱ
- D. ꦱꦱꦱ

16.

AKSARA CARAKAN (nglegena)

ꦲ ꦲ ꦴ ꦴ ꦲ ꦲ  
ha na ca ra ka

ꦢ ꦠ ꦱ ꦱ ꦠ ꦠ  
da ta sa wa la

ꦥ ꦢ ꦲ ꦱ ꦱ ꦲ ꦲ  
pa dha ja ya nya

ꦩ ꦒ ꦠ ꦠ ꦲ ꦲ  
ma ga ba tha nga

Aksara Jawa iku salah sawijining kabudayan kang kudu dilestarekake. Ing gambar ndhuwur, kethok aksara Jawa legena sing wis diurutake. Aksara-aksara mau kaperang dadi patang larik. Saben larik isine limang aksara.

Adhedhasar gambar ing dhuwur, pratelan ing ngisor iki kang trep babagan aksara legena yaiku ... .

- A. Cacahe aksara legena ana rong puluh.
- B. Aksara legena kaperang dadi telung larik.
- C. Saben larik isine limang aksara.
- D. Aksara legena sing klebu urutan kapisan yaiku 'nga'.

17.

| Sandhangan | Wujude | Ket. |
|------------|--------|------|
| Layar      | /      | _r   |
| Wignyan    | 3      | _h   |
| Cecek      | •      | _ng  |

Dina Minggu, Bima sinau nulis aksara Jawa. Bu Guru nerangake babagan sandhangan panyigeg wanda. Ana sandhangan cecak, layar, lan wignyan. Sandhangan iku gunane kanggo mungkasi unine tembung nganggo swara 'ng', 'r', utawa 'h'. Cecak tandha ganti konsonan 'ng', layar tandha ganti konsonan 'r', lan wignyan tandha ganti konsonan 'h'. Bima seneng amarga saiki wis ngerti carane nulis tembung-tembung nganggo sandhangan panyigeg.

Adhedhasar crita ing dhuwur, ukara-ukara ing ngisor iki sing nuduhake panulisan sandhangan panyigeg wanda sing bener yaiku ... . (Centangen rong wangsulan sing bener)

- A. Tembung 'garing' sing bener panulisane nganggo sandhangan cecak.
- B. Panulisan tembung 'pager' sing bener yaiku nggunakake sandhangan wignyan.
- C. Tembung 'gajah' kudu ditulis nganggo sandhangan wignyan.
- D. Yen arep nulis tembung 'lempar' sing bener kudu nganggo sandhangan cecak.

18.

Bima iku bocah sing sregep lan seneng tetulung. Saben esuk, dheweke adol kringet mbiyantu Bapak resik-resik kebon. Ora mung kuwi, yen ana kanca sing butuh pitulungan, Bima mesthi entheng tangane tanpa mikir suwe. Bima duwe ati emas amarga seneng menehi lan ora cilik atine ngadhepi kahanan apa wae.

Tembung entar kang ana ing crita kasebut nuduhake sipat Bima sing apik yaiku ... .

- A. sregep anggone nyambut gawe
- B. seneng tetulung marang sapa wae

C. gampang nesu lan muring-muring

D. ora wani ngadhepi kahanan anyar

19. Dina Minggu esuk, Rina karo adhine, Bima, melu simbah menyang pasar. Pasar pancen rame banget. Swarane wong-wong sing dodolan lan sing toko katon ... . Simbah ngendika, 'Ayo, cepet! Aja nganti kasep!' Rina lan Bima nurut. Ing pasar, Rina nyawang dagangan sing maneka warna, atine dheweke katon ... .

Kanggo njangkepi ukara ing wacan, tembung saroja sing trep ing titik-titik kasebut yaiku ... . Centangen rong (2) jawaban sing bener!

A. ramé umyeg

B. gagah prakosa

C. ayem tentrem

D. peteng ndhedhet

20. Dina Minggu esuk, Rina lan kanca-kancané padha dolanan ing latar omah. Bocah-bocah sirèku katon bungah banget amarga preinan. Norana sing krasa sayah, sanajan wis suwé nggojak. Nalika wanci awan, Bapak tindak maring pasar. Kabeh padha guyu nyawang polahé Rina.

Crita ing dhuwur ngemot sawetara tembung garba. Pranyatan sing bener babagan tembung garba saka crita kasebut yaiku ... .

A. Tembung 'sirèku' mujudake garban saka tembung 'sira' lan 'aku'.

B. Tembung 'norana' asalé saka tembung 'nora' lan 'ana'.

C. Tembung 'dolan' klebu tembung garba kang tegesé dolanan.

D. Tembung 'maring' mujudake garban saka tembung 'mara' lan 'pasar'.

21. **Wacanen teks ing ngisor iki!**

Tembang dolanan 'Gundhul-Gundhul Pacul' iku salah siji tembang kang ngandhut pitutur luhur. Tembang iki menehi piwulang supaya para pemimpin ora kumalungkung utawa gembelengan nalika ngemban amanah. Yen pemimpin tumindak gembelengan, amanah kang diemban bakal ucul lan ora bisa migunani kanggo sapa-sapa. Kahanan iki digambarake kaya dene sega kang mawut ing latar lan ora bisa dipangan maneh.

Pilihene bener utawa salah pernyataan-pernyataan ing ngisor iki!

- A. Tembang dolanan 'Gundhul-Gundhul Pacul' ngandhut pitutur kang becik.
- B. Miturut tembang kasebut, dadi pemimpin ora kena tumindak gembelengan.
- C. Tembung 'gembelengan' ing tembang tegese sregep nyambut gawe.

22. **Wacanen teks ing ngisor iki!**

Bima seneng banget nembangake tembang dolanan "Jaranan". Miturut Bu Guru, tembang dolanan iku bisa digancarake utawa diowahi dadi crita cekak. Carane yaiku kanthi nggoleki tegese tembung-tembung kang angel banjur dirakit dadi ukara anyar kang luwih dawa. Sawise digancarake, Bima dadi ngerti yen isine tembang "Jaranan" iku nyritakake dolanan jaran-jaranan kang digawe saka pring lan diiringi gamelan.

Pilihene bener utawa salah pernyataan-pernyataan ing ngisor iki!

- A. Bima nggancarake tembang "Gundhul-Gundhul Pacul".
- B. Nggancarake tembang tegese ngowahi tembang dadi wujud crita.
- C. Isine tembang "Jaranan" nyritakake dolanan jaran-jaranan saka kayu.

23. **Wacanen teks ing ngisor iki!**

Wisnu lagi sinau aksara Jawa karo simbahe. Simbah banjur nuduhake buku crita lawas kang isine tulisan Jawa. Wisnu diwulang maca ukara 'ꦲꦤꦏꦼꦩꦶꦏꦠꦺꦭꦸ' ꦲꦤꦏꦼꦩꦶꦏꦠꦺꦭꦸ'. Miturut simbah, sandhangan swara kaya taling tarung (o), wulu (i), lan pepet (e) penting banget supaya bisa maca kanthi bener.

Pilihene bener utawa salah pernyataan-pernyataan ing ngisor iki!

- A. Wisnu sinau aksara Jawa karo bapake.
- B. Ukara sing diwaca Wisnu unine 'Ana komik pitik telu'.
- C. Ing ukara kasebut, ana sandhangan swara taling tarung lan wulu.

24. **Wacanen teks ing ngisor iki!**

Tono entuk buku anyar saka simbah kakung. Isine babagan sinau nulis aksara Jawa nganggo sandhangan. Ing buku iku, Tono sinau menawa sandhangan wulu (ꦲ) kanggo swara 'i' lan sandhangan suku (ꦸ) kanggo swara 'u'. Tono banjur nyoba nulis tembung "tuku sate", asile yaiku ꦠꦸꦏꦸ ꦱꦠꦺ.

Pilihene bener utawa salah pernyataan-pernyataan ing ngisor iki!

- A. Tembung 'tuku' ditulis nganggo sandhangan wulu.
- B. Tono sinau nulis aksara jawa saka buku paringane simbah kakung.
- C. Kanggo nulis tembung 'tuku' mbutuhake sandhangan suku cacahé loro.

25. **Wacanen teks ngisor iki!**

Budi iku bocah kang nakal. Dheweke dikenal dawa tangane. Bola-bali Budi dikandhani wong tuwa lan gurune, nanging tetep wae kandel kupinge. Pungkasane, Budi ora duwe kanca siji-sijia amarga kabeh padha ora seneng karo tumindake.

Pilihene bener utawa salah pernyataan-pernyataan ing ngisor iki!

- A. Tembung 'dawa tangane' ing crita kasebut tegese seneng tetulung marang liyan.
- B. Budi diarani 'kandel kupinge' amarga kupinge lara lan abuh.
- C. Budi ora nggugu pitutur wong tuwa lan gurune.

26. **Wacanen crita ing ngisor iki!**

Sore-sore, Bima lungguh ing teras karo simbahe. Simbahe banjur nembang 'Gundhul-Gundhul Pacul' kanthi swara kang gembira. 'Bim, iki jenenge tembang dolanan,' ngendikane simbah. Titikane tembang dolanan iku basane prasaja utawa gampang dimangerteni, cengkoke ora angel, lan ditembangake kanthi rasa seneng sinambi dolanan.

Adhedhasar crita ing dhuwur, geneya basa kang digunakake ing tembang dolanan iku diarani prasaja?

27. **Wacanen crita ing ngisor iki!**

Satria, ketua kelas papat, rumangsa dadi panguwasa ing kelase. Dheweke asring tumindak sakarepe dhewe lan ora nggatekake panemune kanca-kancane. Nalika guru nerangake babagan tembang 'Gundhul-Gundhul Pacul', Satria lagi sadhar yen dadi pemimpin kuwi kudu andhap asor lan ora kena gumedhe. Tembang iku ngelingake yen panguwasa sing sembrana bakal kelangan kakuwasane lan ora diajeni maneh.

Adhedhasar crita ing dhuwur, jlentrehna apa gandhengane antarane watake Satria karo pitutur luhur kang ana ing tembang 'Gundhul-Gundhul Pacul'!

28. **Wacanen crita ing ngisor iki!**

Sore-sore, Sari lagi sinau ing teras. Ibu teka nggawa wedang anget ing gelas. Ing pinggir gelas ana tulisan cekak nganggo spidol. Tulisane yaiku aksara

Jawa sing unine: ꦱꦶꦩꦩꦠꦺꦤꦺꦤ꧀. Sari mesem amarga seneng diwenehi wedang karo ibu.

Saka crita ing dhuwur, ana tulisan aksara Jawa 'ꦱꦶꦩꦩꦠꦺꦤꦺꦤ꧀'. Coba jlentrehna tulisan aksara Jawa kasebut dadi tulisan Latin, banjur sebutna apa wae jenenge sandhangan swara sing digunakake ing tulisan kuwi!

29. **Wacanen crita ing ngisor iki!**

Bima lagi sinau nulis aksara Jawa. Dheweke nulis jenenge 'Bima' lan jenenge kancane 'Susi'. Bima bingung, amarga aksara 'sa' kok bisa muni 'si'. Ibune nerangake menawa aksara Jawa butuh sandhangan supaya unine bisa malih. Tulisan 'Susi' iku nggunakake aksara 'sa' sing diwenehi sandhangan wulu lan suku.

Adhedhasar crita ing dhuwur, apa sing bakal kelakon menawa tembung 'Susi' ditulis tanpa nggunakake sandhangan wulu lan suku?

30. **Wacanen crita ing ngisor iki!**

Rino lan Dani iku kanca kenthel, kekarone arep melu lomba nggambar. Saben dina Rino sregep gladhen, nanging Dani malah seneng dolanan game ing HP-ne. Nalika dina lomba, gambare Rino katon apik banget lan bisa dadi juara, beda karo gambare Dani sing ora karuwan amarga ora tau gladhen. Bu Guru ngendika marang Dani, 'Mula ta, kabeh tumindak iku bakal konangan ing tembe mburi, kaya paribasan becik ketitik, ala ketara.'

Adhedhasar crita ing dhuwur, terangna tegese paribasan 'becik ketitik, ala ketara' lan jlentrehna apa sebabe paribasan kasebut cocok kanggo kahanane Dani!

Soal ini dibuat oleh **MIN 1 Trenggalek** pada tanggal Rabu, 22 Apr 2026 13:25:04. Berisi materi **Bahasa Jawa**, paket soal ini dibuat untuk **MI Kelas 4** dengan jumlah soal sebanyak 30 butir.

**Statistik**  
Paket soal ini sudah pernah dipakai oleh lembaga Anda sebanyak 4 kali, sedangkan oleh lembaga lainnya sebanyak 0 kali.